

ТРАКТУВАННЯ ПОНЯТТЯ «ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ДО ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ»

Головним напрямом фізичного виховання є формування здорової, соціально-активної, морально стійкої, фізично досконалої і грамотно підготовленої до майбутньої професії людини.

Саме тому ключем до вирішення завдань докорінного перегляду процесу цілісного, гармонійного розвитку особистості є відповідна професійна підготовка майбутніх вчителів фізичної культури.

Розглянемо, що розуміють науковці під поняттям «підготовка». У С. Ожегова, Н. Шведової термін «підготовка» розглядається: як навчання, формування необхідних знань для чого-небудь; як запас знань, отриманий ким-небудь [6, с. 133]. Виходячи із сутності цих визначень, ми припустили, що підготовка – це процес навчання, який здійснюється з метою озброєння майбутніх фахівців певними професійними знаннями і вміннями для раціонального застосування їх в подальшій практичній діяльності. При цьому В. Валієва відзначає, що для досягнення мети передбачається формування певної системи знань і особистісних характеристик, а також формування умінь і навичок, які необхідні для здійснення певної професійної діяльності [2, с. 34].

Професійна підготовка у енциклопедії професійної освіти визначена як «сукупність спеціальних знань, умінь і навичок, якостей, трудового досвіду і норм поведінки, які забезпечують можливість успішної праці за обраною професією; процес повідомлення учням відповідних знань і умінь» [11, с. 390].

Проблеми професійної підготовки майбутніх учителів досліджували Н. Басова, С. Вишнякова, О. Глузман, Ю. Забіяко, В. Краєвський, І. Лернер, Т. Осадча, М. Скаткін, Л. Сущенко, Л. Хомич. Науковці під професійною підготовкою розуміють процес, що включає систему організаційних та педагогічних заходів, які сприяють формуванню у особистості професійних знань, умінь, навичок, здібностей, норм поведінки й трудового досвіду та професійної готовності, що забезпечує можливість успішної роботи в умовах певної професії.

Отже, під професійною підготовкою майбутніх учителів розуміємо інтегративний процес формування психологічної, теоретичної, практичної, методичної та фізичної підготовки.

Стає очевидним, що елементом професійної підготовки є фізкультурно-спортивна діяльність майбутнього вчителя. Професійна підготовка фахівців з фізичної культури завжди була предметом досліджень багатьох науковців Н. Агаджанян, А. Астахов, М. Башкірова, В. Гайсина, І. Грінченко, Ю. Коваленко, Н. Мухаметзянова, І. Нікулін, О. Ольховська, Г. Остапенко, Г. Серіков, Б. Шиян.

Аналіз базових понять дослідження засвідчив, що в науковій літературі поняття «професійна підготовка майбутніх вчителів фізичної культури» визначається як:

– педагогічна система з такою структурою: стратегічна мета підготовки, модель-еталон компетентного вчителя, технології професійної підготовки, суб'єкти взаємодії (А. Черноштан [9, с. 9]);

– процес, який відображає науково й методично обґрунтовані заходи ВНЗ, спрямовані на формування протягом терміну навчання рівня професійної компетентності особистості, достатнього для організації фізичного виховання різних верств населення регіону й успішної праці в усіх ланках фізкультурного руху з урахуванням сучасних вимог ринку праці (Л. Сущенко [7, с. 13]);

– визначальна умова ефективного функціонування системи фізичного виховання (О. Куц, М. Третьяков, І. Лапичак [4, с. 119]);

– науково обґрунтована організаційно-методична система суб'єкт-суб'єктної взаємодії студентів і професорсько-викладацького складу навчального закладу, спрямована на формування протягом терміну навчання рівня професійної компетентності особистості (Г. Арзютов, О. Куц [1]);

– складний багатофакторний процес виконання системи дій, спрямованих на розв'язання навчально-виховних та оздоровчо-профілактичних задач, у тому числі, забезпечення формування у нових поколінь українців імунітету до гіподинамічного способу існування та інших важливих паттернів життєдіяльності на мотивуючій неавторитарній основі (С. Табінська [8, с. 313]);

– процес становлення особистості, розвитку загальної і професійної педагогічної культури, компетентності, професійних компетенцій, що виступають передумовою ефективної майбутньої професійної діяльності вчителя в ЗОШ (І. Грінченко [3, с. 103]);

– процес формування самостійної, енергійної особистості, здатної до професійного самовдосконалення, що виявляється у самоаналізі та саморозвитку, самоосвіті, здатності до креативного мислення та творчого застосування студентами здобутих знань (І. Шаповалова [10, с. 205]);

– система організаційних та педагогічних заходів, які забезпечують майбутньому педагогові отримання фундаментальних знань у галузі фізичної культури, формування на їх основі відповідних умінь і навичок, необхідних для використання у майбутній професійній діяльності різноманітних форм занять, засобів та методики викладання фізкультурно-оздоровлювальних програм, спрямованих на досягнення і підтримку фізичного стану (Р. Маслюк [5, с. 41]).

Аналіз наукових джерел з проблеми професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури свідчить, що в полі зору дослідників знаходяться їх професійно-педагогічна, спортивна, валеологічна та біологічна підготовка.

Ми вважаємо, що підготовка майбутніх вчителів до фізкультурно-спортивної діяльності в загальноосвітній школі – це спеціально спрямований процес вибіркового використання засобів фізичної культури і спорту для формування у майбутніх фахівців системи професійних знань; оволодіння необхідним комплексом

педагогічних умінь і навичок, орієнтованих на фізкультурно-спортивну роботу та спрямованих на відновлення психофізіологічної працездатності і розваги учнів, вдосконалення їх особистості в процесі самодіяльних ініціатив.

Література:

1. Арзютов Г. М. Теорія і методика поетапної підготовки спортсменів (на матеріалі дзюдо) : Автореф. дис... д-ра пед. наук: 13.00.04 / НПУ ім. М. П. Драгоманова / Г. М. Арзютов . – К., 2000. – 41 с.
2. Валиева В. К. Формирование готовности студентов педвузов к физкультурно-оздоровительной и спортивно-массовой работе в общеобразовательной школе : дисс. ... кандидата пед. наук : 13.00.08 / Валиева Валентина Кузьминична. – Чебоксары, 2006. – 245 с.
3. Гринченко І. Б. Сучасні напрями впровадження інновацій в професійну підготовку майбутніх учителів фізичної культури / І. Б. Гринченко // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка . Серія : Педагогічні науки. – 2012. – Вип. 64. – С. 103–107.
4. Куц О. Інтеграція цінностей фізичної культури у професійній підготовці педагога з фізичного виховання (повідомлення третє) / О. Куц, М. Третьяков, І. Лапичак // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2003. – № 15. – С. 119–124.
5. Маслюк Р. В. Професійна підготовка майбутніх учителів фізичної культури в системі «педагогічний коледж – педагогічний університет» : дис. ... кандидата пед. наук : 13.00.04 / Маслюк Руслан Вадимович. – Умань, 2015. – 286 с.
6. Ожегов С. И. Толковый словарь русского языка / С. И. Ожегов, Н. Ю. Шведова. – М. : Русский язык, 1993. – 955 с.
7. Сущенко Л. П. Теоретико-методологічні засади професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту у вищих навчальних закладах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. пед. наук : спец.

13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / Л. П. Сущенко. – К., 2003. – 46 с.

8. Табінська С. О. Авторські концепти модернізації професійно-педагогічної підготовки майбутніх бакалаврів з фізичного виховання / С. О. Табінська // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія : Педагогіка, психологія, філософія. – 2014. – Вип. 2. – С. 310–318.
9. Черноштан А. Г. Професійна підготовка майбутнього вчителя фізичного виховання на основі модульно-рейтингової технології навчання : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / А. Г. Черноштан. – Луганськ, 2002. – 18 с.
10. Шаповалова І. Формування фахової компетентності майбутніх учителів фізичної культури в контексті підготовки до професійного самовдосконалення / Ірина Шаповалова // Педагогічний дискурс. – 2014. – Вип. 17. – С. 204–208.
11. Энциклопедия профессионального образования: В 3 т. / Под ред. С. Я. Батышева. – М.: АПО, 1999. – Т. 2. – 440 с.